

Становище

от

доц. д-р Валентина Георгиева Ганева-Райчева,
Институт за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН,
за дисертационния труд на Диана Валериева Върголомова
„DIGITO ERGO SUM (Лингвистичен и антропологичен поглед към езика на
италиански емигрантски блогове и писането на блог като социална практика)“
за присъждане на образователната и научна степен „доктор“,
професионално направление 2.1. Филология (Италианско езикознание)

Със заповед № РД 38-812 от 22.12.2016 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научно жури във връзка с оценка на дисертационния труд на Диана Върголомова за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

В дисертационния си труд Д. Върголомова насочва вниманието към процеси и явления, които са важна характеристика на съвременното общество – мобилност, трансгранични миграции, създаване на общност чрез виртуално общуване. Обект на проучване в дисертацията са блогове на италианци първо поколение емигранти, които се анализират в лингвистичен и антропологичен план. Проблематиката не е разработвана в този аспект в българската антропология. Италианските емигрантски блогове не са били обект на анализ и в Италия. Текстът се вписва в едно актуално научно поле, фокусирано върху изследване на дигиталната култура с нейните възможности, предизвикателства, рискове. Проблематиката е сложна, тъй като е свързана с осмисляне на специфичен културен обрат, обусловен от развитието на средствата за комуникация. В този смисъл изследването е предизвикателство, изисква добра теоретична подготовка, интердисциплинарна компетентност, добре обмислено и организирано детайлно проучване. Ще се опитам да открия някои достойнства и приноси на дисертационния текст.

Трудът се отличава с ясна и логична структура. Състои се от: Въведение (с. 4–9), четири глави – „Научни парадигми и методологическа рамка“ (с. 10–36), „Контекстуална рамка“ (с. 36–61), „Езикът на блоговете като културен ресурс“ (с. 62–155), „Писането като социална практика“ (с. 156–215), Заключение (с. 216–220), Приноси, Библиография и източници, като обхваща общо 232 с.

Дисертационният труд е пример за ползотворно прилагане на лингвистично и антропологично познание, на лингвистични и културноантропологични методи и подходи. Изследването е изградено върху добре очертана теоретична рамка в съответствие със съвременните теоретични разработки, свързани с комуникацията в интернет, идентичността, миграциите. Д. Върголомова стъпва на утвърдени концепти и теории, които осмисля и прилага критично.

Тя въвежда в научно обръщение нов, лично събран, материал, резултат от проучване в периода 2011–2014 г. Анализите и изводите се основават на системно проучване на 12 блога (10 на жени и 2 на мъже), както и на проследяване на други

блогове, чиито автори участват чрез коментари и цитирания в изследваната общност. Корпусът от текстове се анализира в единство на вербални и визуални компоненти.

Като цяло трудът се отличава с ясна методологическа и контекстуална рамка и прецизни анализи. Авторските тези са изведени последователно и убедително.

Чрез анализ на конкретна общност в трета глава, посветена на езика и комуникацията в блоговете, са изведени характеристики на езика, жанра и вида комуникативен акт. Езикът на блоговете е разгледан от функционална гледна точка в съпоставка с прототипния писмен и говорим италиански език. Изводите на авторката, че комуникацията в блоговете е „различна по природа от устната и писмената“, както и че нейната специфика в по-голяма степен зависи от конкретния жанр и общност, отколкото от дигиталната медия като цяло, са аргументирани чрез прецизни анализи. Като анализира езиковите конструкции, Д. Върголова убедително показва, че пишещите използват стратегии, характерни за писмения и за говоримия езиков код, които до голяма степен са предопределени от общността, както и че стереотипите за езика на блоговете не са приложими към конкретната виртуална общност (съкращения, специфични изписвания и емотикони), а за изразяване на сложни връзки преобладава хипотаксисът. Аргументиран е изводът, че езикът на блоговете може да се характеризира като неостандартен италиански език с преобладаващи средни и неформални регистри.

Като приноси определям частите, в които се разглеждат езикови явления като превключване на кода и изграждане на мултимодален текст, за да се разкриват комуникативните стратегии на емигрантите блогъри.

В четвърта глава писането на блог се анализира като социална практика. Публикуването на постове в блог и поддържането му се изследва като възможност за конструиране на виртуален образ за себе си и създаване на общност за подкрепа. Проследени са някои социокултурни характеристики, които оформят спецификата и функциите на тази общностна практика. Очертани са приликите и разликите между блога-дневник и дневника на хартия. Поставени са въпросите за достоверността на този образ и предоговарянето на идентичността. При изясняване на последния въпрос, Д. Върголова се опира на теориите за конструирането на идентичността и възгледите на Херманс за „гласовете“ на диалогичното Аз и изследва писането като подпомагащо стабилизирането на идентичността в състояние на значима житейска промяна. В този смислов ракурс текстът е разгледан като медиатор, а писането като своеобразен „ритуал на прехода“. Убедително са аргументирани тезите, че „писането е съзнателно усилие за поемане на контрол над живота“, че се характеризира с определени ритми, обвързани с ритмите на личния живот, тези на общността и на практиката.

Анализирането на блоговете през гледните точки на езикознанието и антропологията води до „плътно описание“ на разглеждания културен феномен и позволява очертаване на някои по-обща явления, като ролята на канала на комуникация, на личното писане като начин за мислене на себе си в света, на процеси и механизми, свързани с конструиране на идентичност.

Насочвайки вниманието върху писането на блог като социална практика, резултат от различни комуникативни и езикови стратегии, Д. Върголова го

поставя в един по-широк контекст – този на динамичните промени в интернет комуникацията и в онлайн писането. В този смисъл трудът е принос в научното познание, свързано с проучването на дигиталната култура и езика на тази култура.

В духа на критичните бележки ще отбележа, че текстът би спечелил, ако Д. Върголова бе отделила специално внимание на социалния профил на пишещите блогове и бе задълбочила антропологическия анализ.

Убедително са потвърдени трите хипотези, формулирани в началото на дисертационното изследване: писането на блог е споделена общностна практика, която помага за установяване на равновесие в усещането за идентичност при значима житейска промяна; авторите на блогове прилагат специфични езикови и комуникативни стратегии за създаването на комплексен мултимодален комуникативен акт; методите на лингвистичния и антропологическия анализ се допълват и позволяват постигане на по-пълно разбиране за значенията на практиката писане на блог.

По темата на дисертацията са публикувани четири статии на италиански език. Те са разработки на доклади, представени на международни конференции. Текстове засягат отделни въпроси от разработваните теми в дисертационното изследване и дават добра представа за изследователските възможности на авторката и задълбочеността на дисертационния труд.

Авторефератът отразява вярно съдържанието на дисертацията и приносите на разработката. Резултатите и приносите на дисертационното изследване са оригинални и не са заимствани от други изследвания.

В заключение ще отбележа, че дисертационното изследване се отличава с точни наблюдения, разсъждения и обобщения. Установени и проучени са значими характеристики на писането на блогове от гледна точка на езика: специфики на езиковите конструкции, езиковата интерференция, регистъра, писането като комуникативен акт, изграждане на мултимодален текст. Изведени са социокултурни характеристики на писането, свързани с динамиката на идентичността, мястото на общността и напрежението между публично и лично пространство в блоговете. Очертани са възможности за бъдещи проучвания по темата: мястото на този вид блогове сред другите социални мрежи, модалностите на репрезентацията като начин на присъствие в мрежата, ритуалния характер на писането на блог. Създадената методика, която включва методи от лингвистиката и антропологията, може да бъде приложена при изследване на други езикови и комуникационни явления в глобалната мрежа. В този смисъл препоръчвам горещо публикуването на дисертацията.

Трудът „DIGITO ERGO SUM (Лингвистичен и антропологичен поглед към езика на италиански емигрантски блогове и писането на блог като социална практика)” отговаря на всички необходими изисквания за дисертационен текст и показва възможностите на Диана Върголова за критично мислене и самостоятелни научни изследвания. Дисертацията съдържа научни резултати, които представляват определен принос в изследването на блоговете в ситуация на емиграция в лингвистичен и антропологичен ракурс, в научните рефлексии, свързани с общуването в глобалната мрежа и проучването на дигиталната култура. Научните резултати са оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски”.

Убедено давам своя глас за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Диана Валериева Върголова по научната специалност „Италианска филология“, професионално направление 2.1. Филология (Италианско езикознание).

Валентина Ганева-Райчева

08.02.2017 г.